

Pels camins de l'Alt Camp

2

*Els dominis de
Querol
i la torre de Pinyana*

Text i fotografia: Enric Fonts i Ferrer
Revisió lingüística: Pep M. Canela i Cunillera
i Servei de Català de l'Alt Camp
Mapa: Institut Cartogràfic de Catalunya
Coordinació: Servei Comarcal de Turisme
del Consell Comarcal de l'Alt Camp

Nota: Qualsevol descripció fixada en un mitjà escrit queda limitada en un espai i en un temps concret. La pròpia evolució del paisatge i l'activitat humana faran que algunes de les explicacions puguin perdre vigència en el decurs del temps.

2. Els dominis de Querol i la torre de Pinyana

L'excursió ens portarà a passejar pels vessants de Montagut, des de Querol, a la vora del Gaià, fins al coll de Montagut, a 844 metres sobre el nivell del mar. Tindrem la possibilitat de coronar el cim, que ratlla la cota dels mil metres d'alçada i que és una referència indiscutible d'aquestes contrades.

Partirem de Querol seguint el camí Nou de Montagut que, en successives ziga-zagues, enfilà els cingles del coster del Moneu, aiguavés del torrent de Lloreda. Així que anirem guanyant alçada se'ns obrirà la panoràmica i, de sobte, a l'altre costat del torrent i enfilada al penya-segat, descobrirem la torre del castell de Pinyana, que ens anirà vigilant les passes, com si jugués a fet i a amagar, al llarg de tot el recorregut. Arribats al coll de Montagut, caminarem pels plans de sota mateix del con de la muntanya, ocupats per vinyes de la D.O. Penedès, les quals produeixen vins de gran qualitat. Si ens ve de gust, podrem pujar al cim de Montagut i, de retruc, visitar l'església de Sant Jaume o podrem seguir per la pista que volta la capçalera del torrent de Lloreda fins a cal Boada, important masia, ara en estat d'abandó, com la majoria que veurem per aquests rodals. Seguirem per l'obaga del puig de les Basses, ja a l'altre vessant del torrent, i iniciarem la baixada. En un morrot, arran del camí, podrem veure el castell de Pinyana a vista d'ocell, una imatge incomparable que ens farà retrocedir en el temps, quan aquests castells custodiaven la Marca Hispànica. Des d'aquesta talaia podrem albirar els castells escampats pels voltants. Seguirem baixant fins a trobar la carretera de Querol, i l'hauem de seguir una estona. De tota manera, continuarem envoltats de boscos frondosos de gran bellesa.

Us recomanem que gaudiu amb tranquil·litat d'aquests paisatges que us aproparan a un racó carregat d'història.

Masia de cal Boada

2. Els dominis de Querol i la torre de Pinyana

Temps

Distància

0:00
Parcial

0:00
Total

0,000
Parcial

0,000
Total

Querol. *Municipi de l'Alt Camp (565 m), al sector nord-oriental de la comarca, presidit per les ruïnes del castell de Querol, que li proporcionen una silueta característica. Forma part del sector muntanyós del Bloc del Gaià. Comprèn els pobles de Querol i Esblada, els despoblats de Bonany i Montagut, l'antiga quadra i església de Vall-dossera, el veïnat d'Albereda i els antics castells de Saburella i Pinyana i les modernes urbanitzacions de Cal Llenes i Bonany. Hi ha serveis d'allotjament, bar, restaurant i queviures.*

Pels camins de l'Alt Camp

Sortim de la població des de la font de Querol. Hi trobarem una àrea de lleure habilitada per fer-hi pícnic. Situats davant la font, agafarem el camí que surt per la dreta en direcció sud-oest i que encara conserva part de l'empedrat original. Passem a tocar de la tanca de cal Pijoan. La vegetació de la vora va estrenyent cada vegada més el pas. Aviat trobem el camí d'accés a una casa que deixem a l'esquerra.

0:03 🕒 0:03

0,200 🚶 0,200

Camí Nou de Montagut. El seguim cap a l'esquerra, on puja una miqueta i tot seguit va planejant fins a trobar el torrent de Lloreda. Passem pel costat d'unes vinyes i entrem de ple al bosc de pi blanc, molt espès i amb exemplars de talla considerable. En arribar a la vora de la barrancada veurem, a mà dreta, les restes d'una pallissa.

El camí Vell de Montagut, o camí de Querol a Valldossera, passa més al nord, pels vessants de la vall del torrent Roig. Actualment està asfaltat des de Querol fins al coll de la Torreta, on enllaça amb la carretera TV-2441 de Santes Creus a Pontons amb un ramal, també asfaltat, que parteix del coll de Montagut i fineix a l'església de Sant Jaume de Montagut. El ramal facilita l'accés a aquest important monument.

0:07 🕒 0:10

0,500 🚶 0,700

Torrent de Lloreda. La pista gira 90° cap a l'est i comença a enfilar-se de valent pel vessant dret del torrent anomenat coster de Moneu. El llit del torrent queda molt més enfonsat i l'espessa vegetació no ens permet de veure'l.

0:11 🕒 0:21

0,700 🚶 1,400

Gir de 180° (632 m). El camí gira 180° prenent la direcció nord-oest. Passa arrapat per sota el cingle del coster del Moneu. Continuem pujant i ens anem trobant una magnífica panoràmica de la serra de Miramar i bona part de l'Alt Camp,

Panoràmica de Querol

2. Querol i la torre de Pinyana

Torrent de Lloreda

amb la vall del Gaià als nostres peus; en sobresurt el mas de cal Regalat, que presideix aquest eixamplament de la vall. Impressiona també la imatge de la torre del castell de Pinyana, per on passarem de retorn a Querol.

0:04 0:25

0,300 1,700

Superat el cingle, planegem una mica, però aviat tornem a enfilear-nos de valent. Tot i amb això, de tant en tant, trobem algun tram planer que ens permet de recuperar la respiració.

0:16 0:41

1,000 2,700

Bifurcació (763 m). Arribem a una gran esplanada on hi ha una bifurcació; agafem el camí de la dreta en direcció sud i trepitgem un rocallís. La branca de l'esquerra (nord-est) es dirigeix cap a cal Castellà i enllaça amb la carretera de Querol a Montagut, a un quilòmetre i mig, aproximadament.

Al darrere, una magnífica vista de la vall del Gaià. Si ens situem al final de l'esplanada i de cara a la vall, veurem, a l'esquerra i per damunt del torrent de Comadevaques, els conglomerats de Sant Miquel de Montclar. Al davant, entre la carena del serrat del Conillera (826 m) i el cingle que cau a sobre del Gaià, s'estén la plana del Cateco, presidida pel mas Baldric, un dels pocs que conserva habitants i que explota les terres del voltant. Més a la dreta, cap al nord, la sinuosa vall del Gaià, i, a la dreta, Seguer, amb la serra de la Brufaganya darrere.

Pels camins de l'Alt Camp

0:01 🕒 0:42

0,100 🚶 2,800

Camí d'accés a la masia de l'Esteve. Surt de l'esquerra i és gairebé imperceptible. Continuem de front vorejant la banda solana del puig d'en Rovira. Uns 300 metres més endavant, la pista tomba cap a l'est-sud-est i s'acosta de nou a la vora del torrent. Ara la pista és molt més dolenta, amb força esvorancs i reguerots, perquè l'aigua de pluja corre per on vol.

Trobarem el rastre d'algun marge de pedra seca que ens confirma que, no fa massa, aquest bosc era terra de conreu.

0:10 🕒 0:52

0,700 🚶 3,500

Mas de cal Carrillo (798 m). A l'esquerra del camí i un xic enfilades veiem les parets ensulsiades del que va ser el mas. Anem planejant i seguim la direcció que ens marca el torrent.

La vegetació ha anat canviant progressivament així que hem anat guanyant alçada, amb la presència de més roures, alzines, savines, ginebrons, etc. en detriment de la pineda.

0:17 🕒 1:09

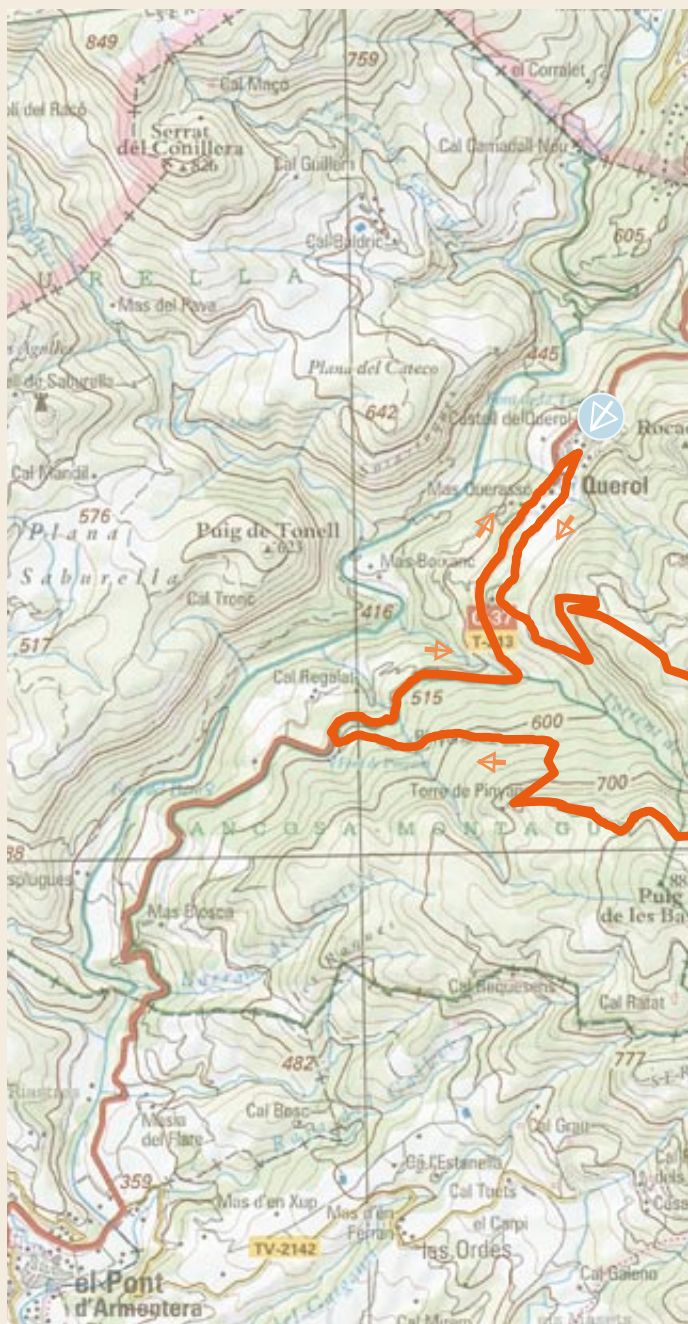
1,100 🚶 4,600

Parada de ceps. Fem cap a una parada de ceps emparrats que sembla que ens vulguin barrar el pas. Hem de seguir les roderes dels cotxes cap al nord-est i vorejar la parada uns 70 metres escassos, passats els quals creuarem la parada entre les

Coll de Montagut. Al fons, cal Rovira

2. Querol i la torre de Pinyana

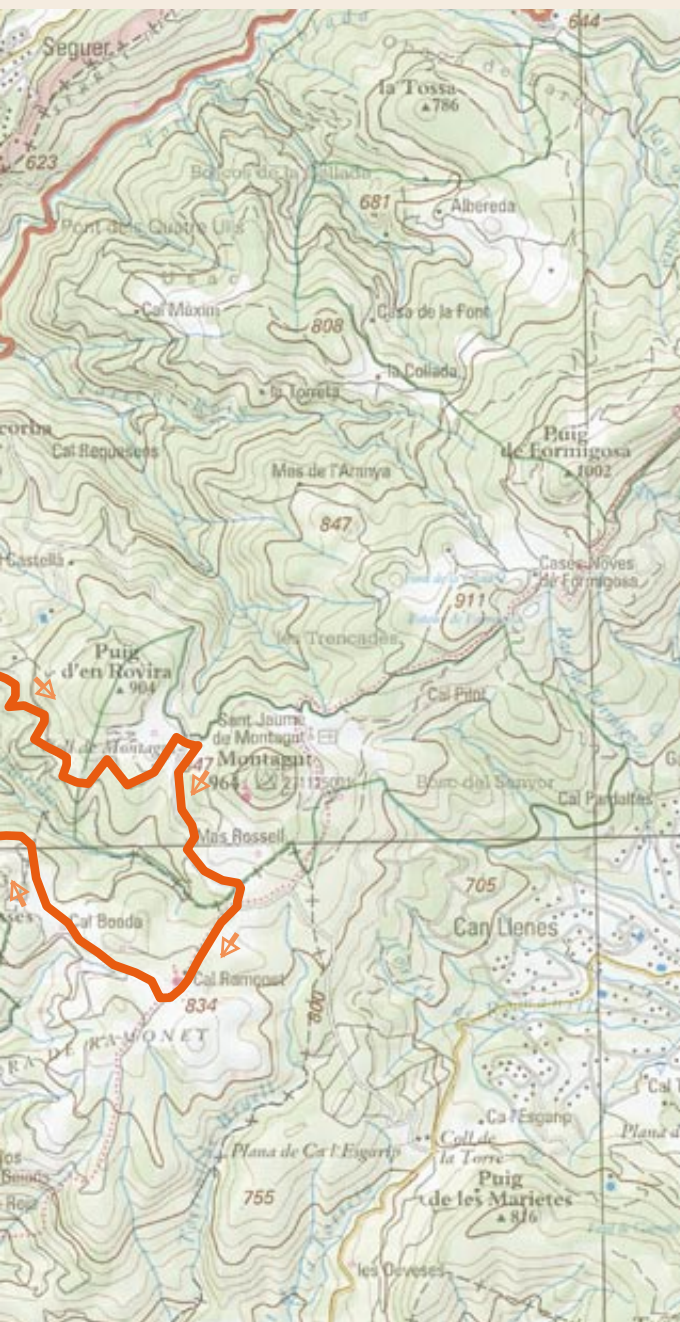

Temps 3 h 33'

Dificultat

14,400 km Distància

2. Querol i la torre de Pinyana

fileres de ceps fins a trobar el camí que duu, de la carretera de Querol, a cal Rovira, que veiem a la dreta i una mica més elevat. Anem a trobar la carretera.

0:02 1:11

0,200 4,800

Coll de Montagut (844 m), per on passa la carretera de Querol al coll de la Torreta. Ens incorporem a la via asfaltada, cap a la dreta. A l'esquerra veiem l'encreuament del camí, també asfaltat, que duu a l'església de Sant Jaume de Montagut, la qual es troba a un quilòmetre escàs, situada al darrere de l'inconfusible con de Montagut. Si voleu visitar l'església, podeu agafar aquesta ruta, més planera, o bé la que s'enfila al cim de Montagut i davalla fins a l'església i que s'agafa a la cruïlla que trobarem una mica més endavant.

0:07 1:18

0,500 5,300

Derivació al cim de Montagut. Per l'esquerra arrenca el camí, força costerut i amb trams pavimentats, que porta a les antenes. A partir d'allí, un sender mena al cim, molt proper, on hi ha les poques restes del castell de Montagut. Val la pena de pujar-hi perquè des del cim, a 999 metres d'alçada, es gaudeix d'una vista formidable als quatre cantons. Un cop a dalt podem baixar, per traces de corriol i pel vessant contrari, cap a l'església de Sant Jaume. En total hi esmerçarem uns 30 minuts.

Després de visitar l'església, no cal que desfem el camí sinó que podem continuar pel GR 172 en direcció a Santes Creus, el qual, vorejant el con de Montagut pel vessant est, es retroba amb l'itinerari en l'indret anomenat del coll de la Torre de Querol. Fet i fet, si pugem al cim i visitem l'església, hem d'afegir tres quarts d'hora més a l'excursió.

0:06 1:24

0,600 5,900

Coll de la Torre de Querol (828 m). Deixem la ruta asfaltada que continua cap al coll de la Torreta, on troba la carretera TV-2441 de Santes Creus a Pontons. Girem a la dreta (sud-oest) per una pista molt ampla. Aquí trobem els senyals blancs i vermells del GR 172 que ens acompanyaran una estona. Si hem anat a visitar l'església de Montagut aquí retrobarem la descripció.

Passarem entre una vinya emparrada i una pineda jove amb un sotabosc ple de fenàs on s'hi fan molts bolets.

Pels camins de l'Alt Camp

0:03 🕒 1:27

0,200 🚶 6,100

Camí a cal Ramonet. Abandonem a la dreta un camí secundari que va en direcció a cal Ramonet però no hi arriba. Nosaltres continuem recte. A l'entrada trobem un cartell del Departament de Medi Ambient que ens informa dels tractaments silvícoles i de millora de la massa forestal que s'han fet en aquest bosc per controlar l'erosió a les capçaleres dels torrents. Setanta metres abans també haurem deixat un altre camí, aquest força més esborrat, a la mateixa mà.

0:04 🕒 1:31

0,300 🚶 6,400

Repetidors de radiotelèfon a la dreta del camí. Just a l'altre costat veiem un magatzem de formigó on es desa la maquinària per a l'explotació de les grans parcel·les de vinya de la D.O. Penedès que s'estenen per aquests plans.

0:01 🕒 1:32

0,100 🚶 6,500

Bifurcació amb illeta al mig. Prenem el camí de la dreta, cap al nord-oest. Abandonem els senyals del GR 172 que, pel camí de l'esquerra, es dirigeixen cap a Santes Creus.

0:06 🕒 1:38

0,400 🚶 6,900

Cadena. Als laterals del camí trobem dues bigues de ferro de color verd que subjecten una cadena. Tot i que gairebé mai no la trobareu tancada, cal parar atenció, si aneu en bicicleta,

La vall del Gaià

2. Querol i la torre de Pinyana

que no us agafi per sorpresa. L'Ajuntament de Querol col·locà la tanca per controlar el pas de vehicles per la pista de Pinyana. Cal fer atenció, si anem en cotxe, ja que pot ser que la cadena estigui oberta i, en canvi, la que hi ha al final, a l'enllaç amb la C-37, estigui tancada. Si heu baixat per la pista, hauréu de tornar enrere tot i ser a 50 metres de la carretera.

0:03 1:41

0,200 7,100

Bifurcació davant del mas de cal Boada (810 m). Seguim per la pista de la dreta i passem entre les parets del mas mig enrunat i un alterós marge de pedra seca. A tocar del mas, encara es mantenen en servei els magatzems. La pista de l'esquerra se'n va cap al mas de cal Ratat, restaurat recentment, i al Pont d'Armentera. Per sobre del flamant mas sobresurt la plana del Camp de Tarragona i la Mediterrània.

Des d'aquesta bifurcació, si ens enfilem a l'est pel terraplè, podem anar al castell de Ramonet, després de creuar una vinya i el bosc. Deixem cal Boada enrere i continuem acompanyats de vinyes a un costat i de bosc a l'altre, un bosc que cobreix el puig de les Basses, que anem envoltant. Comencem a descendir i ens apropem més al torrent de Lloreda. A l'altre costat, veiem l'obaga del Carrillo i els cingles del coster de Moneu, que hem superat en la pujada, i els masos de cal Rovira, a tocar del coll de Montagut, i de cal Carrillo, a mig aire del puig d'en Rovira.

0:21 2:02

1,400 8,500

Encreuament. Continuem recte. La pista de l'esquerra flanqueja el puig de les Basses i arriba a cal Ratat. Deixem enrere el bosc espès de l'obaga del Boada per anar entre vegetació baixa (coscoll, argelaga, romaní, bruc d'hivern, etc.), la qual cosa ens permet que la vista sigui amplíssima: la serra de Miramar i, al darrere, les muntanyes de Prades, el coll de Cabra, la Voltorera, el torrent de Rupit, la serra de Selmella, el Comaverd, el clot de Vallespinosa i el torrent de Comadevaques amb Sant Miquel de Montclar al fons, la plana del Cateco i el serrat del Conillera, el trauc del Gaià i, al fons, l'altiplà de Santa Coloma de Queralt, la serra de la Brufaganya, Seguer i, per tancar el ventall, el coll de la Rovira Seca.

Comencem a baixar de manera més pronunciada pel costat soler de la rasa de Pinyana. En la seva banda obaga, veiem la pista que duu al Pont d'Armentera. En un tomb pronunciat de la pista podrem observar el castell de Pinyana a vista d'ocell.

Porta adovellada d'accés a la torre

0:14 2:16

0,900 9,400

Gir de 90°, castell de Pinyana (713 m). Virem 90° al nord-est i se'ns presenta de sobte el castell de Pinyana. Vint-i-cinc metres més endavant trobem, a l'esquerra, un corriol que ens permet pujar fins a les restes del castell, situat al cim d'un peny de roca. El sender baixa una mica entre matolls i s'emparra per una esclotxa de la roca. En cinc minuts serem a les restes del castell; destaquen la torre circular i l'església de Sant Salvador (més informació a *Els castells del Gaià*, IEV, 1999). De retorn del castell, seguirem pista avall, a frec del peny de roca. Penetrem al bosc atapeït d'alzines, roures i pins.

0:27 2:45

1,800 11,200

Pinyana (544 m). Arribem a una petita esplanada coberta de fenàs on hi ha un dipòsit metàl·lic que serveix per a emmagatzemar aigua per a l'extinció d'incendis. A la dreta del camí, i mig tapades per les heures, s'entreveuen les restes de les cases del llogaret de Pinyana. Al davant, a l'altre costat de la vall del Gaià, sobresurten les torres del castell de Saburella, enfilades en el turó cònic, i el castell de Selmella coronant la serra.

2. Querol i la torre de Pinyana

El con de Montagut des de l'ermita de Sant Salvador

0:10 🕒 2:55

0,700 🚶 11,900

Cadena que barra el pas al trànsit de vehicles a motor. Atenció, si aneu en bicicleta, perquè, a diferència de la que hem trobat a cal Boada, acostuma a estar tancada i pot ser que no la vegem.

0:01 🕒 2:56

0,050 🚶 11,950

Carretera C-37 (490 m) entre el Pont d'Armentera i Querol. La seguirem cap a la dreta en direcció a aquest darrer poble durant dos quilòmetres i mig ja que és l'única via que tenim per arribar a Querol sense fer molta marrada. A l'esquerra, molt propera, hi ha la font de Pinyana, guardada per alterosos pollancrecs que delaten la seva presència.

Pedrera abandonada

Pels camins de l'Alt Camp

La carretera travessa el bosc del Mandil, d'especial bellesa. Transcorregut un quilòmetre, creuarem el torrent de Lloreda per sobre un pont i, poc més enllà, passarem pel costat d'una antiga pedrera de guix.

Tot i que es tracta d'una carretera poc transitada, cal que vigileu ja que l'estretor i els revolts força tancats dificulten la visibilitat dels cotxes que s'apropen.

0:37 3:33

2,450 14,400

Querol (565 m). Deixem la carretera just a l'entrada del poble per girar pel carrer de la dreta cap al safareig públic. Podem continuar cap a la dreta fins a l'àrea de lleure de la font de Querol o bé seguir a l'esquerra pel carrer d'Andorra. Arribarem a la plaça de Sant Sebastià, des d'on podrem fer un tomb fins a la part alta del poble, on hi ha les restes del castell de Querol i l'església de Santa Maria. Es tracta d'un petit edifici construït en èpoques diverses, d'una nau, volta seguida d'arc apuntat i campanar quadrat amb finestres de punt rodó i acabat en una coberta piramidal.

El castell de Querol

Consell Comarcal de l'Alt Camp

Passeig de l'Estació, 42, baixos • 43800 Valls
Tel. 977 60 62 87 • Fax 977 61 30 71
www.altcamp.cat
consell@altcamp.cat

Autonoma de Turisme
de la Diputació de Tarragona

Alt Camp - Conca de Barberà - Urgell

Parc de Santes Creus

Generalitat de Catalunya
Servei d'Ocupació de Catalunya

Unió Europea

Fons Social Europeu

Consell Comarcal
de la Conca
de Barberà

Museu d'Història
de Catalunya

CONSELL COMARCAL
DE L'URGELL

Diputació de Lleida

DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA

MINISTERIO
DE AGRICULTURA, PESCA
Y ALIMENTACIÓN

Consorci
de desenvolupament
de l'Alt Camp

